

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Η ΑΝΥΠΕΡΒΛΗΤΗ γιορτή ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

● **Του Γεώργιου Ί. Μαντζαρίδη**
Όμότιμου Καθηγητῆ Θεολογικῆς Σχολῆς
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἡ γιορτὴ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἡ γιορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ ἄπειρου καὶ παντοδύναμου Θεοῦ, ποὺ ἔρχεται ὡς ταπεινὸς καὶ ἀδύναμος ἄνθρωπος, γιὰ νὰ ὑψώσει τὸν ἄνθρωπο στὴν ἀσύλληπτη θεία μεγαλειότητα. «**Αὐτὸς ἐννῆθρῶπησε**», λέει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, «**ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν**»¹.

Τίποτε ὅμως δὲν προσφέρει ὁ Θεὸς στὸν

ἄνθρωπο χωρὶς τὴ συγκατάθεση καὶ τὴ συνεργασία του. Ἡ ἴδια ἡ ἐνανθρώπησή Του ἔγινε μὲ τὴ συγκατάθεση καὶ τὴ συνεργασία τῆς Παναγίας: «**Ἴδου ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου**»². Ὁ Θεὸς δὲν παραβιάζει τὴν ἀνθρώπινη ἐλευθερία, οὔτε ἐπιβάλλει τὸ θέλημά του στὸν ἄνθρωπο μὲ τὴ βία.

Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. Αὐτὸ τὸ ἔδειξε μὲ τὴ Δημιουργία καὶ τὴν Πρόνοιά Του. Καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκφράζεται μὲ τὴν ταπείνωση. Αὐτὸ φανερώθηκε μὲ τὴ Γέννησή Του ὡς ἄνθρωπου

¹ Μ. Ἀθανασίου, *Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου* 54,3, PG 15,192B.

² Λουκ. 1,38.

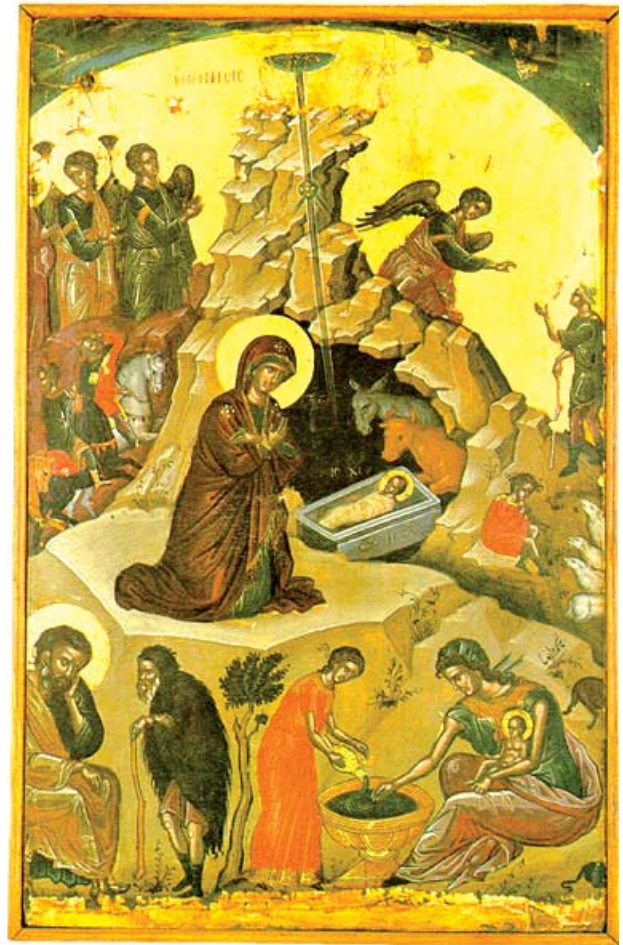
καὶ μὲ τὴν ὅλη μετέπειτα ζωὴ Του. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὴν ταπείνωσιν, γι' αὐτὸ δίνει τὴ χάριν Του στοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀποδοκιμάζει τοὺς ὑπερήφανους: **«Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσειται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν»**³.

Ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἡ ρίζα κάθε κακοῦ, κάθε ἁμαρτίας, κάθε τραγωδίας. Αὐτὴ καταστρέφει τὴν εἰρήνην, γεννᾷ τὸ μῖσος, δημιουργεῖ τὰ πάθη. Αὐτὴ ἀποσυνθέτει τὶς κοινωνίες, διαλύει τὶς οικογένειες, δημιουργεῖ τὰ κοινωνικὰ καὶ τὰ οικογενειακὰ δράματα. Ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι τὸ σκοτάδι τῆς κακίας καὶ τῆς πονηρίας. Καὶ ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸ σκοτάδι αὐτὸ γίνεται δυνατὴ μόνο μὲ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴ μετάνοια. Μόνο ὁ ταπεινὸς μπορεῖ νὰ μετανοήσῃ γιὰ τὰ σφάλματά του καὶ νὰ δεχθῆ τὸν ταπεινὸ Χριστό. Μόνο ὁ ταπεινὸς μπορεῖ νὰ διακρίνει καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ στὸ φτωχὸ βρέφος τῆς Βηθλεὲμ τὸν προαιώνιο Θεό.

Ἡ ταπείνωσιν προβάλλεται ὡς φρόνημα ζωῆς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστὸ στὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἀναζητεῖ τὴν ἐσωτερικὴ του γαλήνη: **«Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶός εἰμι καὶ ταπεινός τῆ καρδία, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν»**⁴. Ἡ ταπείνωσιν ξεκουράζει τὸν ἄνθρωπο. Ἀναπαύει τὴν ψυχὴ του. Εἰρηνεύει τὴ ζωὴ του. Καὶ αὐτὰ συμβαίνουν, γιὰτὴ ἡ ταπείνωσιν προσελκύει τὴ χάριν τοῦ Θεοῦ.

Τὸ Βρέφος τῆς Βηθλεὲμ εἰσάγει στὸν κόσμο τὸ φρόνημα τῆς ταπεινώσεως· τὸ φρόνημα αὐτό, ποὺ ἀνυψώνει πραγματικὰ τὸν ἄνθρωπο, τὸν εἰσάγει στὴ δόξα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν καθιστᾷ κατὰ χάριν Θεοῦ. Τὴν ταπείνωσιν γιορτάζουμε σήμερον. Τὴν ταπείνωσιν τοῦ Θεοῦ, ποὺ δοξάζει τὸν ἄνθρωπο. Τὴν ταπείνωσιν, ποὺ διδάσκει ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ τὸν κάνει θεό· γιὰ νὰ τὸν ὑψώσει σὲ ἀνυπερέβλητη δόξα.

Ὁ ἄνθρωπος ἤθελε ἀνέκαθεν καὶ θέλει πάντοτε νὰ γίνῃ θεός. Θέλει ὅμως νὰ γίνῃ θεός, χωρὶς νὰ ὑπολογίζει τὸν Θεό. Αὐτὸ τὸ βλέπουμε ἐντονότερα στὶς ἡμέρες μας, δοκιμάζοντας ταυτόχρονα καὶ τὶς ὀλέθριες συνέπειές του. Γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουμε ὅμως πραγματικὰ τὴ θέλησή μας αὐτή, γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦμε ἀμεταμέλητα στὴ βαθύτερη ἐπιθυμία, ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἐνέπνευσε μέσα μας, νὰ γίνουμε δηλαδὴ θεοὶ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσίν Του, πρέπει νὰ προσφύγουμε στὸν ἴδιο, καὶ

νὰ ἐνστερνιστοῦμε τὸ ταπεινὸ φρόνημά Του· νὰ προσφύγουμε στὸν Θεό, ποὺ γεννήθηκε ὡς ταπεινὸ Βρέφος στὴ φάτνη τῆς Βηθλεὲμ, καὶ νὰ μιμηθοῦμε στὴ ζωὴ μας τὸ παράδειγμά Του. Αὐτὸ εἶναι τὸ μῆνυμα τῶν Χριστουγέννων γιὰ ὅλους μας. Αὐτὴν τὴν προοπτικὴ διανοίγει μπροστὰ μας ἡ μεγάλη γιορτὴ.

Τὰ Χριστούγεννα δὲν εἶναι γιορτὴ, πού μᾶς ἐπιστρέφει στὸ παρελθόν. Οἱ γιορτὲς τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν μοιάζουν μὲ τὶς κοσμικὲς γιορτὲς. Δὲν γίνονται, γιὰ νὰ μᾶς θυμίζουν περασμένα γεγονότα, ὅσο σπουδαῖα ἢ σημαντικὰ καὶ ἂν εἶναι αὐτά. Οἱ γιορτὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ ἰδιαίτερα οἱ γιορτὲς τοῦ Χριστοῦ, οἱ λεγόμενες Δεσποτικὲς γιορτὲς, διατηροῦν μέσα στὴν ἱστορία τὶς ἀποκαλύψεις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο· ἐνεργοποιοῦν διαχρονικὰ τὶς σωτηριώδεις παρεμβάσεις Του γιὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ κόσμου.

³ Παροιμ. 3,34. ⁴ Ματθ. 11,29.

Ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι κάτι, ποῦ ἔγινε μέσα στὴν ἱστορία πρὶν ἀπὸ δύο χιλιάδες περίπου χρόνια καὶ περιορίστηκε ἐκεῖ ἢ χάθηκε. Τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ δὲν μοιάζουν μὲ τὰ ἀνθρώπινα ἔργα, ποῦ γίνονται καὶ ἀπογίνονται. Ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ παραμένει **«χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»**⁵. Καὶ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι χθεσινὰ ἢ ἐφήμερα, ἀλλὰ σημερινὰ καὶ αἰώνια. Ὁ Χριστὸς δὲν γεννήθηκε μόνο σὰν σήμερα, ἀλλὰ γεννιέται καὶ σήμερα: **«Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου. Σήμερον ὁ ἀναρχος ἀρχεται καὶ ὁ Λόγος σαρκούται»**⁶, ψάλλουμε στὴν Ἐκκλησία.

Γεννιέται σήμερα ὁ Χριστὸς, ἐπειδὴ γεννήθηκε πρὶν ἀπὸ δύο χιλιάδες χρόνια ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας **«ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως»**⁷. Γεννιέται σήμερα στὴν Ἐκκλησία, γιατί γεννήθηκε καὶ φανερώθηκε **«τῷ καιρῷ ἐκείνῳ»** ὄχι μιὰ φορά καὶ ἓνα καιρὸ, ὅπως λέμε στὰ παραμύθια, ἀλλὰ κατὰ τὸν συγκεκριμένο ἐκεῖνο καιρὸ, κατὰ τὴν ἱστορικὰ προσδιορισμένη ἐποχὴ: **«ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως»**. Ἡ χριστιανικὴ πίστη δὲν καταφεύγει στὴ μυθολογία, ἀλλὰ στηρίζεται στὴν ἱστορία. Δὲν οἰκοδομεῖται μὲ τὴ φαντασία, ἀλλὰ θεμελιώνεται στὸ ἔργο, ποῦ πραγματοποιεῖ ὁ Θεὸς μέσα στὸν χῶρο καὶ τὸν χρόνον.

Ποῖος ὅμως χρόνος μπορεῖ νὰ περιλάβει τὸν ἄχρονον; Ποῖος χῶρος εἶναι σὲ θέση νὰ χωρέσει τὸν ἀχώρητο; Ἀλλά, ἐπειδὴ πρὶν ἀπὸ δύο χιλιάδες περίπου χρόνια ἔλαβε ὁ ἀναρχος ἀρχὴ καὶ ὁ **«ἀχώρητος παντὶ ἐχώρηθη ἐν γαστρὶ»**, κάθε χῶρος καὶ κάθε χρόνος γέμισε μὲ τὴν παρουσία Του. Τὸ μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο ἐκεῖνο ἱστορικὸ γεγονός τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν Παρθένου Μαρία ἐπαναλαμβάνεται καὶ βιώνεται διαρκῶς λειτουργικὰ μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἐπαναλαμβάνεται καὶ βιώνεται ἰδιαίτερα μὲ τὴ γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων. Κάθε φορά, ποῦ γιορτάζουμε Χριστούγεννα, τὸ κάθε **«νῦν»** τῆς γιορτῆς αὐτῆς, ὡς **«νῦν»** τῆς φανερώσεως τοῦ αἰώνιου καὶ ὑπέρχρονου Θεοῦ, εἶναι ταυτόχρονα ἓνα ἀπέραντο «αἰεὶ», ποῦ κατακλύζει τοὺς χρόνους καὶ τοὺς αἰῶνες.

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, γράφει ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς, ποῦ γεννήθηκε ἐφάπαξ κατὰ σάρκα ἀπὸ τὴν Παναγία, γεννιέται πάντοτε κατὰ πνεῦμα ἀπὸ φιλανθρωπία στὶς καρδιὰς αὐτῶν, ποῦ Τὸν θέλουν. Καὶ γίνεται βρέφος, μορφοποιῶντας τὸν ἑαυτό Του μὲ τὶς ἀρετές. Καὶ ἀποκαλύπτεται τόσο, ὅσο μπορεῖ νὰ χωρέσει αὐτός, ποῦ Τὸν δέχεται⁸. Ἔτσι ὁ πιστὸς, ποῦ δέχεται τὸν Χριστό, γίνεται κατὰ χάρι μπτέρα τοῦ Χριστοῦ, γιατί γεννιέται μέσα του ὁ Χριστός. Γίνεται ὅμως καὶ ἀδελφός τοῦ Χριστοῦ, γιατί ἀποκτᾶ καὶ πάλι κατὰ χάρι τὸν ἴδιο Πατέρα μὲ τὸν Χριστό. Αὐτὸ τὸ ἀνυπέβλητο δῶρο προσφέρει μὲ τὴ Γέννησή Του ὁ Χριστὸς στὸν ἄνθρωπο. Τὸν ἀνυψώνει στὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ. Τὸν καθιστᾶ κατὰ χάρι θεὸ καὶ τοῦ προσφέρει τὴ δύναμη νὰ νικήσει ὅποιοδήποτε ἐμπόδιο σταθεῖ μπροστὰ μέσα στὸν κόσμον. Γι' αὐτὸ καὶ λέει: **«Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»**⁹.

Ὁ Χριστὸς γεννήθηκε ὡς ἄνθρωπος, ἔζησε ὡς ἄνθρωπος καὶ νίκησε πάλι ὡς ἄνθρωπος, ὑπακούοντας στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Σὲ μιὰ τέτοια ὑπακοὴ καὶ σὲ μιὰ τέτοια νίκη καλεῖ καὶ τὸν κάθε πιστό, τὸν κάθε Χριστιανό. Καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ νίκη δυνατὴ στὸν καθένα, ποῦ ἀκολουθεῖ τὸν Χριστό καὶ μιμεῖται τὸ παράδειγμα Του· στὸν καθένα, ποῦ ταπεινώνεται καὶ ὑπακούει στὸ θέλημά Του.

Ὁ Θεὸς δὲν ζητᾶ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ταπεινώση. Καὶ ζητᾶ τὴν ταπεινώση, γιὰ νὰ τὸν θεραπεύσει ἀπὸ τὴν τραγωδία, στὴν ὁποία τὸν ὀδήγησε ἡ ἀλαζονεία. Δὲν θέλει τίποτε περισσότερο ἀπὸ μιὰ ταπεινὴ καρδιά, γιὰ νὰ γεννηθεῖ μέσα σὲ αὐτήν, ὅπως στὴ φάτνη τῆς Βηθλεὲμ. Δὲν θὰ ἀποστραφεῖ τὴν ἀκαταστασία, οὔτε τὴν ἀκαθαρσία της. Ἐκεῖνος θὰ τὴν καθαρῶσει καὶ θὰ τὴν τακτοποιήσει. Ἀρκεῖ νὰ θελήσει ὁ ἄνθρωπος τὸν καθαρισμό καὶ τὴν τακτοποίησή της. Ἀρκεῖ νὰ τὴν προσφέρει ὡς κατάλυμα στὸν ξένο καὶ ἀνέστιο ἐπισκέπτη, ποῦ εἶναι ὅμως ὁ Δημιουργός, ὁ Πατέρας καὶ ὁ Λυτρωτὴς του. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν μπορεῖ νὰ γιορτάσει ὁ καθένας ἀληθινὰ Χριστούγεννα. Μπορεῖ νὰ γιορτάσει τὴ μεγαλύτερη, τὴν ἀνυπέβλητη γιορτὴ του. ■

⁵ Ἐβρ. 13,8.

⁶ Δοξαστικὸν ἑορτῆς Χριστουγέννων.

⁷ Ματθ. 2,1.

⁸ Βλ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Κεφάλαια διάφορα 1,8, PG 90, 1181A.

⁹ Ἰω. 16,33.

Ἡ ΧΡΙΣΤῸ

ΓΕΝΝΗΣΙΣ.

ΜΡ. ΘΣ

ΙC. ΧC.

ΙC. ΧC.

Η Γέννησις. Συνοδικό Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Έργο Καλλινίκου Μοναχού Σταυροβουნიώτη